

Nr 238.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning
angående skattefrihet för viss förmån av hyresavdrag; gi-
ven Stockholms slott den 10 maj 1935.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av stats-
rådsprotokollet för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade
förslag till förordning angående skattefrihet för viss förmån av hyres-
avdrag.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Förslag
till
**förordning angående skattefrihet för viss förmån av hyres-
avdrag.**

Härigenom förordnas att förmån, vilken såsom hyresavdrag tillgodo-
kommer mindre bemedlad, barnrik familj från å riksstaten upplört an-
slag för främjande av bostadsförsörjning för dylika familjer, ej skall vid
tillämpning av kommunalskattelagen och förordningen om statlig in-
komst- och förmögenhetsskatt utgöra skattepliktig inkomst.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1936.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 maj 1935.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden
UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTBÖM, LEO,
ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför:

I proposition nr 221 innevarande år har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen, bland annat, att till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer för budgetåret 1935/1936 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 500,000 kronor att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med vissa i propositionen närmare angivna grunder. De bidrag, varom här är fråga, skulle i form av s. k. familjebidrag beviljas kommun eller allmännyttigt bostadsföretag för att såsom hyresavdrag tillgodokomma mindre bemedlade familjer med tre eller flera hemmavarande barn i beroende ställning. Det belopp av familjebidrag, som sålunda skulle tillkomma kommun eller bostadsföretag, skulle fastställas preliminärt varje år före hyresårets ingång och beräknas till summan av de på härefter angivet sätt bestämda hyresavdragen. Såsom allmännyttigt bostadsföretag för här avsett syfte skulle kunna erkännas redan bestående eller för ändamålet nybildade bolag, föreningar och stiftelser, som uppfyllde vissa villkor. Enligt dessa villkor skulle företagets delägare vara förhindrade att tillgodogöra sig utdelning m. m. utöver viss gräns samt skulle företaget vara underkastat viss kontroll m. m. Familjebidragen skulle komma vederbörande familjer till godo på det sätt att från de enligt vissa grunder bestämda standardhyrorna för av dem innehavda lägenheter skulle göras procentuella hyresavdrag, uppgående till

30	procent	för	familj	med	3	barn
40	»	»	»	»	4	» samt
50	»	»	»	»	5	eller flera barn.

Beträffande av stiftelse ägd fastighet, i vilken hyrorna till följd av donationsmedel väsentligt understege de standardhyror, som kunde erhållas i andra jämförliga fastigheter, skulle andra procenttal för hyresavdragen kunna fastställas.

I yttrande över det förslag, som låg till grund för berörda proposition, hade *länsstyrelsen i Uppsala län* påpekat, att familjebidraget i beskatt-

ningsavseende komme att betraktas som inkomst; ville man undvika detta, borde uttrycklig föreskrift meddelas.

Chefen för socialdepartementet yttrade i sitt anförande till statsrådsprotokollet vid anmälan av frågan om avlåtande av berörda proposition, att med hänsyn till nämnda påpekande rörande skatteplikt det vid bestämmelsernas definitiva utformning borde tillses, att en dylik eventualitet undvekes.

En inom finansdepartementet vidtagen, närmare undersökning gav emellertid vid handen, att en önskvärd utformning av berörda bestämmelser svårligen kunde erhållas, därest det ej genom uttrycklig föreskrift i skattelagstiftningen gjordes klart, att skattefrihet skall åtnjutas för de belopp, vilka på angivet sätt komma barnrika familjer tillgodo i form av hyresavdrag. I en inom finansdepartementet utarbetad promemoria i ämnet yttrades i sådant avseende, bland annat, följande:

»Frågan, i vad mån beskattning skall ske av bidrag av allmänna medel för olika ändamål, torde i skilda avseenden vara oklar. Vad angår bidrag från det allmänna till enskilda personer, är det emellertid i kommunalskattelagen stadgat, att bidrag med karaktär av fattigvård ej skola beskattas, medan det enligt numera vunnet prejudikat likaledes är fastslaget, att arbetslöshetsunderstöd i form av s. k. kontantunderstöd äro underkastade beskattning såsom inkomst. Om bidrag av allmänna medel tillfalla juridiska personer för fullgörande av viss uppgift, lärer inkomstbeskattning kunna ifrågakomma åtminstone där fråga är om periodiska bidrag, men kan å andra sidan fullgörandet av uppgiften stundom medföra motsvarande avdragsrätt, varför det praktiska slutresultatet ofta lärer kunna bliva, att det allmänna bidraget ej föranleder någon särskild beskattning.

Förutom inkomstbeskattning kan i fråga om allmänna bidrag gåvobeskattning i vissa fall ej anses a priori utesluten. Det torde ej kunna frånkommas, att ett sådant bidrag ofta har den juridiska formen av gåva. I många fall torde emellertid bidragets överlämnande vara förenat med sådana villkor om utförande av vissa uppgifter, vilka äro hänförliga till statsverksamhetens fullgörande, att någon gåva i verkligheten ej kan anses föreligga. Om understöd från det allmänna har karaktär av periodisk 'gåva' till enskild person, synes denna ofta erhålla sådan karaktär, att den bör i beskattningsavseende betraktas såsom inkomst.

Vad det nu föreliggande fallet angår, torde de bidrag, vilka tillfalla vederbörande familjer i form av hyresavdrag, vara att betrakta såsom skattepliktig inkomst. Det ovan omförmälda prejudikatet rörande arbetslöshetsunderstöd lärer undanröja möjliga tvivelsmål i sådant avseende. Att beloppen komma familjen till godo såsom hyresavdrag och ej kontant, lärer i beskattningsavseende ej medföra en olikartad behandling.

Att kommuner, som erhålla bidrag av ifrågavarande slag, ej kunna bliva skattskyldiga för desamma, ligger i sakens natur. Huruvida de allmännyttiga företaget, som i första hand erhålla familjebidrag från staten, skola vara skattepliktiga för dessa kan vara i princip mera tvivelaktigt. Vad angår frågan om gåvoskatt föreligger väl emellertid här ett sådant fall, i vilket med hänsyn till företaget åliggande förpliktelser man ej bör anse bidraget till detsamma hava karaktär av gåva. Om skatteplikt för inkomst skulle anses i princip föreligga, så lärer i varje fall

med hänsyn till den förpliktelse, som ålägges vederbörande i samband med bidragens erhållande, någon beskattning av dessa i verkligheten ej uppkomma.

Då, såsom av chefen för socialdepartementet framhållits, medgivande av full skattefrihet i ifrågavarande fall lär vara av förhållandena påkallat, synes det följaktligen erforderligt, att i en särskild förordning stadgande meddelas, att belopp, som från ifrågavarande anslag komma mindre bemedlade, barnrika familjer till godo såsom hyresavdrag, ej skola hos dessa utgöra skattepliktig inkomst. Något stadgande om skattefrihet för de företag, som förmedla ifrågavarande understödsverksamhet, synes däremot icke behövt.»

Vid promemorian var fogat ett förslag till *förordning angående skattefrihet för viss förmån av hyresavdrag*, enligt vilken förmån, vilken såsom hyresavdrag tillkommer mindre bemedlad, barnrik familj från å riksstaten uppfört anslag för främjande av bostadsförsörjning för dylika familjer, ej skall vid tillämpning av kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt utgöra skattepliktig inkomst. Förordningen skulle enligt förslaget träda i kraft den 1 januari 1936.

I ett över denna promemoria jämte författningsförslag inhämtat yttrande har *kammarrätten* anfört i huvudsak följande:

»I fråga om familjebidragens beskattning hos vederbörande fastighetsägare röjer promemorian en viss oklarhet. Författaren synes tveksam i vad mån skattskyldighet skulle föreligga enligt gällande lag och huruvida i sådan händelse någon ändring därutinnan borde äga rum.

För kammarrätten synes det dock uppenbart, att fastighetsägaren i mån av subjektiv skattskyldighet både bleve och borde bliva objektivt skattskyldig för såväl de från staten mottagna familjebidragen som de av familjerna erlagda hyrorna, vilka båda tillsammans skulle bilda de s. k. standardhyrorna och bleve att taxera som inkomst av fastighet.

Beträffande frågan om skattskyldighet för hyresavdragen, lär det vara ofrånkomligt, att med tillämpning av gällande regler dessa avdrag komme att vid mottagarens taxering betraktas såsom periodiska understöd och, då de icke bleve hänförliga till de från skatteplikt uttryckligen undantagna dylika understöd, jämväl tagas till beskattning. Vill man undvika detta, skulle följaktligen erfordras positivt stadgande om skattefrihet.

För införande av sådan skattefrihet äro icke i promemorian anförda några formliga motiv. Det åberopas endast, dels att chefen för socialdepartementet i ovannämnda proposition (sid. 26) uttalat, att vid den definitiva utformningen av bestämmelserna för anslaget i fråga borde tillses, att beskattning av hyresavdragen undvekes, dels ock att en sådan utformning visat sig svår att erhålla utan föreskrift i skattelagstiftningen om skattefrihet.

De skäl som kunna och böra åberopas för skattefrihet i förevarande avseende äro, efter kammarrättens förmenande, rent praktiska. Om hyresavdragen bleve beskattade, skulle detta innebära, att stat och kommun i skatteväg toge igen en del av vad som givits i hyresavdrag, varav i sin ordning kunde följa, att avdragen finge i motsvarande mån ökas, vilket allt onekligen innebure en opraktisk och onödig omgång för principens skull.

Promemorieförfattaren har tänkt sig, att den blivande undantagsbestämmelsen skulle lämnas i en särskild författning. Denna form för ändring av en redan bestående författning är alltid förenad med viss risk och besvär för dem som skola tillämpa bestämmelserna och bör i varje fall vara begränsad till lagstiftning av mera tillfällig natur. Då i förevarande fall är fråga om ett beskattningsobjekt som åsyftas skola förekomma under flera tiotal år framåt, synas goda skäl tala för att inpassa föreskriften om dess skattefrihet på vederbörligt ställe i gällande skattelag, varvid synas kunna lämpligen komma ifråga anvisningarna till antingen 19 § (såsom punkt 3) eller 32 § (såsom punkt 10) kommunalskattelagen.»

Departements-
chefen.

Det inom finansdepartementet utarbetade, till kammarrätten remitterade författningsförslaget har av detta ämbetsverk lämnats utan annan erinran än att det ifrågasatts att införa erforderlig föreskrift rörande skattefrihet för förmån av hyresavdrag i kommunalskattelagen. Med hänsyn till ifrågavarande anslags speciella natur synes mig emellertid anordningen att införa stadgande om skattefrihet i en särskild förordning vara att föredraga.

Kammarrätten har gjort vissa uttalanden rörande frågan om beskattning av de kommuner eller stiftelser m. fl., vilka kunna komma att förmedla den ifrågavarande bidragsverksamheten. I den remitterade promemorian har uttalats tvekan om vad i sådant avseende vore riktigt. I själva verket lära olika betraktelsesätt rörande denna fråga vara möjliga. Det väsentliga synes emellertid vara, att den beskattning, som skulle åkomma ifrågavarande förmedlare, därest ingen understödsverksamhet förekomme, ej bör undergå någon ändring genom denna verksamhet. Såsom förmedlare skulle fungera framför allt kommuner och stiftelser, vilka stundom torde vara att hänföra till fromma stiftelser. Såväl kommuner som fromma stiftelser äro befriade från kommunal inkomstskatt för bland annat inkomst av tjänst och inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet, till vilka kategorier inkomst av statsbidrag, i den mån sådan beskattas, vanligen torde vara att hänföra, men äro skattskyldiga för inkomst av fastighet, i vilken influtna hyror inräknas. Om ej beskattningseffekten genom bidragsverksamheten skall ändras utan inkomst av fastighet redovisas till samma belopp som dessförinnan, synes i varje fall det betraktelsesättet naturligt, att förmedlarna för bostäderna i fråga erhålla full standardhyra. Om de belopp, som hyresavdragen representera, skola anses utgöra av staten eller av hyresgästerna erlagda hyror kan måhända vara föremål för olika meningar. Kammarrätten har utgått från det förra betraktelsesättet, medan promemorian affattats från den senare utgångspunkten och berört den möjligheten, att *dessutom* vissa förmedlare skulle kunna anses skattskyldiga för statsbidragen, i vilket fall dessa emellertid komme att gå i kvitning med de understöd som förmedlaren utgäve till de därtill berättigade familjerna.

Att ingen beskattning utöver den, som skulle åkomma förmedlaren, om ingen understödsverksamhet förekomme, vid olika betraktelsesätt blir det praktiska resultatet, därom synes ingen meningsskiljaktighet råda.

Jag förordar följaktligen att författningsförslaget i fråga förelägges riksdagen i den form det remitterats till kammarrätten.

Föredraganden hemställer därefter, att förenämnda inom finansdepartementet utarbetade förslag till *förordning angående skattefrihet för viss förmån av hyresavdrag* måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställa förordnar Hans Maj:t Konungen att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Elis Lindahl.
